

Олена КРИШЕНЬ
директор Департаменту
соціального захисту населення
Дніпропетровської ОДА
аспірантка ДРІДУ НАДУ

КЛЮЧОВІ ЦІЛІ НОВОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ КРАЇН ЄС: ОРІЄНТИР ДЛЯ УКРАЇНИ

З огляду на обраний європейський курс майбутнього розвитку української держави, проблеми реалізації соціальної політики та соціальних стандартів в країнах європейського співтовариства у практику соціального розвитку України є надзвичайно актуальною не тільки науковою, але й державно-управлінською проблемою.

Як свідчать дані Світового банку і Програми розвитку ООН, сьогодні фізичний капітал (накопичені матеріальні блага) не перевищує 16 % загального надбання, природні багатства становлять близько 20 %, а людський капітал становить біля 64 %. Показник розвитку людського капіталу в найбільш економічно розвинутих країнах сягає до 80 %. В той же час, як зазначають експерти, показник розвитку людського капіталу в Україні не перевищує 45 % зі стійким трендом до погіршення. В країнах ЄС цей показник становить понад 75 %. Тож зволікання з реформуванням сектору освіти, як зазначають експерти, закономірно призведе до відставання від соціальних стандартів життя в розвинених країнах ЄС, активізує «інтелектуальну міграцію» та призведе до скорочення людського капіталу [1].

Після світової фінансово-економічної кризи 2008 року на теренах ЄС почала активно розроблятися стратегія «нової» соціальної політики. Деякі сфери соціальної політики координуються інститутами ЄС та національними урядами, створюючи можливість обліку трудового стажу і виконання соціальних зобов'язань для «мобільних європейців», які працюють і живуть в різних країнах ЄС. Але деякі сфери соціального захисту традиційно знаходяться у виключній компетенції національних органів виконавчої влади, зокрема, мова йде про соціальну і медичну допомогу, пенсійне забезпечення, забезпечення людей з професійними захворюваннями, учасників збройних конфліктів, соціальні права цивільних службовців тощо.

Сучасний підхід в реалізації соціальної політики в країнах ЄС передбачає, насамперед, координацію спільних зусиль у прогидії бідності та соціальній ізоляції, що визначені у «Стратегії Європа 2020» [2]. До ключових цілей нової соціальної політики в країнах ЄС відносяться:

- збільшення показника зайнятості населення у віці 20-64 років до 75 %;
- збільшення частки населення з вищою освітою до рівня вище 40 %;

- зниження частки молоді (віком 18 – 24 роки), що не має закінченої середньої освіти до рівня нижче 10 %;
- зниження кількості людей, що знаходяться за межею бідності – на 20 млн. осіб.

В той же час серед європейських країн спостерігається різний рівень досягнення вказаних цілей, що, як правило, корелює з економічними показниками розвитку окремо взятої країни. Але основними механізмами досягнення визначених цілей соціальної політики в ЄС на найближчу перспективу визначені активна інтеграція та соціальні інвестиції.

У Стратегії «Соціальні інвестиції: сила для соціальних змін» (2016 р.), яка розроблена на найближчі п'ять років, сформульовані орієнтири для державної політики країн-учасниць: трансформувати державний сектор за рахунок соціальних інвестицій, збільшити соціальну економіку та зміцнити ринкове середовище для соціальних інвестицій [3]. Головними напрямками соціальних інвестицій є збільшення фінансування для соціальних інвестицій; зміцнення кадрового потенціалу для соціально-орієнтованих організацій; розвиток культури інвестицій; розширення доступу для нових інвесторів у сфері соціальних інвестицій; підвищення спроможності держави як замовника соціальних послуг; збільшення інвестицій у соціально-орієнтовані організації; покращення законодавчого поля та регуляторної політики для соціально-орієнтованих організацій; зниження юридичних і регуляторних бар'єрів для потенціальних інвесторів.

Упродовж останніх років програми соціального інвестування в європейських країнах розвивались надзвичайно активно: сформувався розвинутий ринок соціальних інвестицій, створено мережу спеціальних бірж, за підтримки держави активно розвивається соціальне підприємництво. Головний фінансовий інструмент – це доступ до так званих м'яких кредитів. Наприклад, мікрокредитування тих організацій, яким важко залучити для свого розвитку традиційні банківські позики.

Однак слід зауважити, що в цьому сенсі українська держава суттєво відстає від розвинутих західних держав, хоч відповідно до Угоди про Асоціацію з ЄС взяла на себе зобов'язання поступово наближувати своє законодавство до права, стандартів та практики ЄС. На жаль, як показує практика, упровадження політики соціального інвестування в Україні значною мірою зорієнтовано на міжнародну та державну підтримку. Так, в Україні реалізуються проекти пільгового кредитування у соціально значимих сферах виключно через фонди, засновані іноземними державами та організаціями. У якості прикладу можна назвати Western NIS Enterprise Fund, який було створено за фінансової підтримки уряду США через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID). Наступним прикладом може бути програма соціального інвестування WNISEF. Вона розроблена з метою надання фінансової підтримки приватним підприємствам та фізичним особам-підприємцям як

інструмент досягнення соціального та екологічного впливу в Україні через створення механізму доступного кредитування спільно з банківськими установами, надання тренінгових і консультаційних послуг, коучингу і наставництва. Результатом реалізації цієї програми є можливість отримувачів цього виду фінансової допомоги вирішувати соціальні та екологічні проблеми через фінансові інвестиції та надійні практики ведення бізнесу. Важливим елементом успішності цієї програми є надання Фондом консультування та підтримки в процесі реалізації та впровадження бізнес-планів. Тож, вочевидь, розбудова України як соціально орієнтованої країни, багато у чому залежить від синергії державної політики та зусиль бізнесу у розширенні соціальних інвестицій.

Підсумовуючи можна сказати, що сьогодні існує гостра необхідність розроблення та запровадження комбінованих інструментів фінансування соціальних інвестицій, на основі ресурсів міжнародних фінансових організацій, прямих бюджетних видатків, приватних інвестицій (які доцільно стимулювати державними гарантіями та іншими механізмами сприяння), фінансових ресурсів суверенних фондів, приватних інвесторів, заможних індивідуалів, благодійних фондів тощо.

Список використаних джерел

1. Соціальні інвестиції – філософія нової державної політики. – Режим доступу: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/socialni-investiciyi-filosofiya-novoyi-derzhavnoyi/>.
2. Стратегія «Європа 2020». – Access mode : https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester-framework/europe-2020-strategy_en].
3. Social impact assessment [Electronic resource] / RED OCHRE – 2011. – Access mode : <http://www.vai.org.uk/wp-content/uploads/2011/07/110707-SocialImpact-Toolkit.pdf>.

Євгеній БОРОДІН

*д.і.н., професор,
перший заступник директора
ДРІДУ НАДУ*

ПАРТНЕРСТВО ЄС ТА РАДИ ЄВРОПИ У МОЛОДІЖНІЙ СФЕРІ: МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ УКРАЇНИ

Євроінтеграційний вектор розвитку України формує нові завдання для органів публічної влади України у різних сферах, зокрема, у молодіжному секторі. Угода про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони певним

чином визначає основні напрями дій української сторони. При цьому не треба забувати про ті можливості, які нашій країні надає членство в Раді Європи, що має розвинений молодіжний сектор. З 1995 р. українські політики, публічні службовці, активісти громадських організацій, дослідники беруть участь у різних програмах та заходах Ради Європи. Україна стала також учасницею двостороннього співробітництва з цією міжнародною організацією. Це знайшло своє відображення і в сфері молодіжної політики.

Наявність двох великих партнерів загальноєвропейського масштабу для України, зрозуміло, передбачає безпосередню співпрацю з кожним з них відповідно до наявних механізмів. Одночасно з цим існує можливість долучитися до однієї зі спільних програм співробітництва у молодіжній сфері, яка є дієвим інструментом об'єднання зусиль інституцій Європейського Союзу та Ради Європи.

У 1998 р. було розпочато програму співробітництва між Європейською Комісією та Радою Європи в молодіжній сфері (The EU-CoE youth partnership) (далі – Молодіжне Партнерство). Базовим принципом зазначеної активності став принцип збалансованого залучення партнерських інституцій в процесі визначення пріоритетів політики, управління, фінансування та бачення. Зазначена програма орієнтована на потреби молоді, а також основних акторів сфери молодіжної політики – розробників політики, урядових експертів, дослідників, практиків та активу молодіжного руху. Особливістю географічного аспекту діяльності Молодіжного Партнерства є залучення до його заходів країн південної частини Середземного моря.

Пріоритетним для Молодіжного Партнерства стали питання участі молоді (громадянськості), соціального залучення та якісний розвиток молодіжної роботи. Основними завданнями Молодіжного Партнерства визначено здобуття «кращих знань» та «розвиток молодіжної роботи». Самі представники цієї програми підкреслюють пріоритетне значення комунікативного та інформаційного аспектів.

Європейська Комісія та Рада Європи створили спільний управлінський орган – Управлінська рада Партнерства (The Partnership Management Board).

Важливим аспектом в діяльності Молодіжного Партнерства є залучення до спільної роботи Європейського Молодіжного форуму, Національних агентств програми «Еразмус+», ресурсних центрів SALTO, Керівного Комітету та Дорадчої Ради з питань молоді Ради Європи, Європейських молодіжних центрів у Страсбурзі та Будапешті.

Молодіжне Партнерство визначило пріоритетним співробітництво з низкою Європейських регіонів, зокрема, зі Східною Європою та Кавказом, що безпосередньо відноситься і до нашої країни. Україна отримала доступ до участі в об'єднанні молодіжних дослідників, комунікативних та навчальних заходах, різноманітних платформах.